

paa Stranden fra Limfjorden mod Syd indtil Havig. Det hedder i det af Christian den Femte udstedte Skøde, at det skete af sær kongelig Gunst og Naade, og at han og hans Arvinger og Efterkommere skulde have „ald den Brags Rettighed, som kan falde paa Forstranden ved det Gods, som han-nem er tilstødet udi Boufning Amt . . . med ligesaadan Frihed i alle Maader, som vi og fremfarne Konger udi Danmark det hidtil nøt og haft haver“. Altsaa fik Rüse denne Forstrandsret fra Limfjorden til Havig med samme Rettigheder, som Staten hidtil havde dertil, og samme Rettighed er nærmere beskrevet i Christian V's danske Lov 4—4—4, hvor det hedder: „Derjom og saa hender sig, at Skib, eller Gods, bliver Brag og ingen levende Folk ere hos, da skal Amtmanden, om det er paa Kongens Forstrand, eller den, hvis Grund det findes for, være forpligtet at lade bjerge med al Flid saa meget, som meest muligt er, og det indlegge lade udi god Forvaring med klare Registre, og naar den rette Gjer kommer der efter, eller hans Fuldmægtig med nøjagtig Bevisning inden Aar og Dag, da skal deris Gods demnem følge for een tilbørlig Bjergeløn, som før er vort“. Og endvidere hedder det sammesteds: „Men hvis ingen inden Aar og Dag med nøjagtig Bevis fremkommer, at Skib og Gods han-nem tilhører, da hører det Kongen til, eller den, som Forstrandsrettighed haver“. Altsaa med samme Ret besidder denne Generalmajor Rüse hele Forstranden. Da nu i 1797 Baronet Rüsenssteen blev ophævet, og Godset blev solgt og substitueret med en Fideikommisskapital, blev Forstrandsretten paa hele den Forstrand solgt til Folk, som ikke vare Grundejere af den til Stranden grænsende Jord. Da det fandt Sted, mente Regeringen nogle Aar efter, at den kunde have Ret til Forstrandsretten, og i Aaret 1813 fordrede Regeringen, at Forstrandsrettighederne skulde tilhøre Staten. Derom blev der anlagt en Retslag af de daværende Gjere, som ikke saaledes vilde lade Staten faa Forstrandsretten. Gjerne, som vare en Kancelliasjessor Amnighøll til Søegaard paa Holmsland og en forhenværende Kap-tajn Falkenberg i Fjaltring, førte denne Proces ved Overretten og senere ved Højesteret, hvor den vandtes i 1816, og saaledes blev Forstranden ved at være i privat Eje, saaledes som den senere har været, indtil den nuværende Gjer af Aaberg Forstrand — thi den Del af Rüsenssteen-Forstrand, som ligger mellem Limfjorden og Thorsminde, er senere købt af Staten. — Statsraad Møller, forhenværende Direktør for den sønder-

vestjydske Kreditforening, overtog den, og han ejer den selvsølgelig med de samme Rettigheder, som Generalmajor Rüse, og disse Rettigheder ere beskrevne i Chr. V's Skøde, saaledes at han har den „med lige saa dan Frihed i alle Maader, som vi og fremfarne Konger udi Danmark det hidindtil nøt og haft haver“, og den Rettighed er jo ikke tagen fra dem ved Chr. V's danske Lov og heller ikke ved Forordningen af 28de December 1836, hvor ogsaa de private Ret hævdes, idet det hedder: „Fremdeles bør det, uagtet Politiet skal have Tilsyn med det hele Strandingsanliggende, ikke være de private Forstrandsejere forment, som hidtil, med egne Folk at bjerge og opbevare det løst paa deris Forstrand fra Havet uden levende Folks Medfølge opdrevne Styfgods og Brag“. Nu har imidlertid Statsraad Møller bort-arbefæstet sin 3 Mil lange Forstrand til 37 paa Stranden boende Mænd, og disse Mænd overtage altsaa de Forretninger, der falde paa Forstranden, og i deres Arvefæstestøde ere deres Rettigheder nærmere beskrevne. Jeg har her et Eksemplar af et saadant Arvefæstestøde, hvori deres Pligter og Rettigheder ere beskrevne. De svare for det første i Indfæstning 8 Kr. om Aaret, og fremdeles svare de en aarlig Fæstegift af 4 Kr., men af det Brag, som kommer i Land paa Forstranden, og som de altsaa bjerge, faa de $\frac{2}{3}$ af Bruttoprovenuet mod, at de afholde det Arbejde og de Omkostninger, som der er ved Bjergning af Braget, og Forstrandsejeren, Statsraad Møller, faar $\frac{1}{3}$ af Bruttoprovenuet for sin Part. Alt det staar her beskrevet i Arvefæstestødet, men endvidere staar der saa: „Arvefæsteren er forpligtet til med Forstrandens øvrige Arvefæstere at danne et særegent Bjergelav og paa Opfordring af Forstrandsejeren straks som Bjærger at komme til Stede ved de Strandinger af Skibe uden Folks Medfølge, som indtræffe i andres Ven, og at arbejde ved disse Strandinger, saa længe, som nødvendigt er, og mod en passende Dagløn, som af Forstrandsejeren bestemmes“, og endvidere hedder det: „Arvefæsteren er endvidere berettiget til at anses som Strandfoged for den ham overdragne Del af Forstranden“. Det er de bestaaende Forhold der ude. Men naar man nu som her vil give en Lov, som omhandler det samlede Strandingsvæsen i Danmark, kan det vel gaa for alt, hvad der vedrører Staten, men det kan ikke saa godt gaa med disse Regler, naar man kommer ind paa den private Forstrand, og navnlig kunne de Regler, som ere foreslaaede i dette Lovforslag og vedtagne i Landstinget, næppe bruges paa denne Forstrand. Jeg erkender